

L'ofici del crític

Àlex Broch
Sobre poesia catalana
Proa, Barcelona, 2008
400 pàgs.

El nom d'Àlex Broch està indestríblement associat als llibres que dedicà a la generació dels setanta, aquella colla de joves airats que va trasbalsar el panorama literari català. Gràcies als il·luminadors estudis que arreplegà a *Literatura catalana dels anys setanta* (1980), *Literatura catalana: balanç de futur* (1985) i *Literatura catalana dels anys vuitanta* (1991), fruit de la constant col·laboració a la premsa periòdica, aprenguérem a interpretar i discernir entre la caòtica gernació creativa que la literatura catalana recent ens oferia. Els seus assajos interpretatius, sempre lúcids i entenedors, han esdevingut ja canònics, model inexcusable de referència per a qualsevol que vulga saber el que es va coure en aquells anys. A partir de 1988 el seu compromís amb la crítica militant decau, com a conseqüència de les responsabilitats en la direcció editorial, i això farà que les col·laboracions en la premsa s'espaiïn i adopten un to més teòric i no exclusivament centrat en la literatura catalana actual. Tot i la ralentització de la tasca crítica, Àlex Broch ha seguit exercint el seu ofici amb certa regularitat, i el llibre que ara comentem així ho certifica. Al pròleg de *Sobre poesia catalana*, l'autor ens explica la procedència dels materials heterogenis que el componen i el sentit últim que vol conferir al volum. Es tracta d'un recull de textos escrits al llarg de trenta-tres anys (del 1973 al 2006), de característiques ben diverses (articles, pròlegs, estudis introductoris, conferències), units pel fil conductor de la remissió a la poesia catalana contemporània. Els textos s'han dividit en quatre parts i un epíleg. En la primera part figura una conferència de l'any 1985, «Història d'un procés. La poesia catalana 1970-

1985», en què amb la penetració i claredat habituals, s'ocupa de la renovació poètica dels setanta, tot reprenent i ampliant l'estudi que ja hi dedicà al seu primer llibre. La segona part, «Crítiques d'urgència», és la més vinculada a l'etapa de la crítica militant, i estudia tant trajectòries creadores —Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Miquel Àngel Riera o Francesc Vallverdú— com obres concretes. És potser aquesta secció dedicada a obres puntuals la que resulta menys interessant del conjunt, pel seu caràcter dispers. La tercera part, «Divuit poetes», recull textos de major entitat que l'anterior. En aquest cas Àlex Broch aborda l'obra d'escriptors com Agustí Bartra, Miquel Martí i Pol, Vicent Andrés Estellés, Jordi Sarsanedas, Lluís Alpera, David Castillo, Jaume Pont o Xavier Renau. En l'estudi dedicat a aquest darrer, per cert, se'ns revela l'interès de Broch pels estudis mitològics, faceta no massa coneguda de les seues orientacions crítiques, que han tingut sempre una inspiració molt més ortodoxa, entre l'historicisme i l'estructuralisme. La quarta part del llibre, «Lectures antològiques o les antologies dels extrems», és en realitat un capítol d'un llibre futur dedicat a l'estudi de les antologies poètiques publicades del 1939 ençà als territoris catalanoparlants. En aquest cas, se centra en dues antologies recents, *Les veus de l'experiència*, del 1992; i *Sense contemplacions. Nou poetes per al nou segle*, del 2001. Tot aplicant una metodologia de clara inspiració estructuralista, que juga amb oposicions binàries de conceptes com llengua i referent o de centre i perifèria dels sistemes, aconsegueix cartografiar de manera plausible el paisatge poètic més recent. És aquest el text de major ambició teòrica del conjunt, i en la nostra opinió, el més atractiu i prometedor, en tant que obre una fecunda via analítica. L'epíleg del llibre, molt més convencional, però no exempt d'interès, el forma el balanç poètic de l'any 2003, llegit amb motiu dels Jocs Florals de Barcelona.

«L'ofici crític és un bon ofici», conclou Àlex Broch al pròleg de *Sobre poesia catalana*, potser conscient de les dificultats i mala premsa que sovint l'acompanya. Pocs com ell l'han exercit amb tanta honestat, rigor i coherència.

Ximo Espinós

Vides creuades

Ramon Erra
Desfent el nus del mocador
La Magrana, Barcelona, 2008
206 pàgs.

Si bé la projecció que havia d'atorgar la Fira de Frankfurt a la literatura catalana va ser discutida i relativitzada des de molts sectors, el clima de debat que ha provocat el darrer any ha obtingut resultats amb l'aparició d'una sèrie de noves veus narratives, rebudes per tot-hom amb satisfacció i entusiasme. L'estancament de la producció catalana dels darrers anys, molt lligada a un model de novel·la més pròpia del segle XIX, en la seva més despectiva concepció, havia esdevingut preocupant, per moltes empreses oficials que es promoguessin. I vet aquí que en qüestió de mesos es publiquen una colla de títols que divergeixen entre les propostes de caire realista i les més experimentals, però que totes elles pertanyen a uns autors i autores que s'han forjat com a lectors en la postmodernitat, i per tant tenen menys prejudicis i més varietat d'experiències, situant la seva concepció narrativa en coordenades temàtiques i estilístiques més actuals. Només el temps dirà si aquestes alternatives de futur confirmen o desestimen el nostre entusiasme.

Ramon Erra, que ja va cridar l'atenció de la crítica amb el recull de relats *Pólvora del quatre de juliol*, forma part d'aquesta nova fornada. Amb *Desfent el nus del mocador*, la seva posada de llarg, confirma les expectatives d'un narrador nat, generós, capaç de trenar una història amb qualsevol mena de material, perquè la vida —i, per tant, les històries— és pertot arreu; només cal saber escoltar i observar detingudament. Com el protagonista, un *barman* amb ínfulas d'escriptor, retirat a causa d'un accident automobilístic, que decideix aprofitar les seves innumerable vivències darrere la barra del Bar de la Carretera per parlar de la diversa, microcòsmica i sempre interessant